

BIBLIJA, GOSPA, SAKRAMENTI, CRKVA BOG

BOG je Ljubav i u njemu su tri Božanske osobe koje se jednim imenom zovu PRESVETO TROJSTVO: Otac, Sin i Duh Sveti.

Prvu Božansku osobu zovemo Otac. Isus nas je naučio molitvu Očenaša.

B I B L I J A

Biblija je sveta knjiga, jer je pisana po božjem nadahnuću za čovjekovu sreću i spasenje u sadašnjem i budućem životu. Pisali su je sveti pisci. U Bibliji piše o vjeri, a ne o fizici, matematici, zemljopisu, znanosti! (znanost nije predmet biblije nego VJERA!). Bibliji koriste znanstvena istraživanja ali bez vjere biblija je NERAZUMLJIVA!

Biblija je napisana Božja Riječ upućena ljudima. Dijeli se na: SZ i NZ. Biblija ima: SZ=46 + NZ=27 = **73 knjige**. Biblija je čitava nadahnuta al nije sve bitno za naše osobno spasenje (brda, veličina hrama, kako je Pavao zaboravio kabanicu, ...).

Bog je Autor Svetog Pisma; pisci su ljudi nadahnuti Duhom Svetim.

Prva knjiga Biblije je Knjiga Postanka, *zadnja* je Knjiga Otkrivenje/Apokalipsa.

Izabrani narod u SZ je židovski narod, a u NZ je Crkva.

STARI ZAVJET – (46 knjiga) govori o stvaranju svijeta, čovjeka, o prvom-istočnom grijehu i posljedicama, o izabranom (izraelskom) narodu i njegovoj povijesti.

Knjige SZ dijele se na: Petoknjižje, Povijesne knjige, Psalmi, Mudrosne knjige, Proročke knjige.

ABRAHAM praotac ljudskog roda. 1900 g. pr. Krista živio. Pravovjerna žena Sara rodila mu Izaka(židovi); poganka Egipćanka Hagara rodila mu Išmaela (arapi). Morija-brdo Božjeg providenja – gdje je trebao biti žrtvovan Izak. Izak –slika Isusa Krista...

MOJSIJE 1200 g. pr. Kr. živio. Izveo Izraelce iz egipatskog ropstva, a zbog sumnje kroz hod kroz pustinju, nije ih uveo u Obećanu zemlju – Kannan, nego ih je uveo Jošua. Umro je na brdu NEBO. Bog se ukazao Mojsiju na brdu HOREBU i predstavio: Ja sam Bog tvojih otaca...

IZRAEL ILI JAKOV imao je 12 sinova-odatle 12 plemena Izraelovih.

PASHA dan koji se slavio izlazak Izraelaca iz Egipatskog ropstva.

JAHVE „Ja sam Onaj koji Jesam!“

EGIPATSKO ROPSTVO trajalo je 400 g., putovali kroz pustinju 40 g.

NAJSLAVNIJI IZRAELSKI KRALJ: SALOMON KOJI JE SAGRADIO HRAM NA SIONU (NA JERUZALEMSKOM BREŽULJKU (sin Davidov)

LEVIJEVO PLEME JE SVEČENIČKO PLEME U STAROM ZAVJETU

VOĐE U STAROM ZAVJETU U SVETOJ ZEMLJI: suci, kraljevi i proroci.

IZABRANI NAROD U SZ su ŽIDOVI a u NZ Crkva (Narod Božji, to je drugi naziv za Crkvu)!

SINAGOGE: Mjesta gdje se Židovi okupljaju na molitvu.

PROROCI: Ljudi koji su propovijedali i proricali u Božje ime!

Veliki proroci u SZ su: **IZAIJA, JEREMIJA, EZEKIJEL I DANIJEL**

Mali proroci (Hošea, Joel, Amos, Jona, Mihej...).

SZ završava rođenjem Isusa Krista.

NOVI ZAVJET – (27 knjiga) govori o životu i djelima Isusa Krista i životu Crkve (prvih kršćana). To je povijest od rođenja Isusa Krista do smrti zadnjeg apostola. **Novi Zavjet** – 27 knjiga: 4 evanđelja, Djela apostolska, 21 poslanica i Otkrivenje/Apokalipsa.

Najplodniji pisac NZ je sv. Pavao (12 poslanica).

Objava je Božji zahvat u ljudsku povijest kroz pisanu riječ – Biblija ili Sveto Pismo i usmena – predaja ili tradicija.

Pisana Objava završava smrću zadnjeg apostola Sv. Ivana, koncem 1. stoljeća.

U 4. st. je utvrđen **KANON SV. PISMA** tj. koje će knjige sačinjavati Bibliju.

G O S P A

Isusova (Isusa rodila) i naša majka (Isus s križa rekao Ivanu: *Evo ti majke*)!

4 istine (dogme) koje treba svaki kršćanin znati i vjerovati o Gospi. Ona je

- **Bezgrešno začeta** (od roditelja Joakima i Ane)! Boga je, zbog zasluga svoga Sina Isusa Krista Gospu unaprijed očistio od istočnoga grijeha). Slavi se 8. 12.
- **Vazda djevica** (prije, za i poslije poroda).
- **Bogorodica** (rodila pravog Boga i pravog čovjeka). Slavi se na Novu Godinu.
- **S dušom i tijelom uznesena na nebo** (Slavi se 15. 8. – Uznesenje BDM ili Velika Gospa. Gospa nije imala nikakva grijeha-posljedica grijeha je tjelesna smrt).

Najljepši zazivi o Gospi se nalaze u litanijama BDM, a najljepše i najpoznatije molitve Gospi su: Anđeo Gospodnji, Kraljice neba, Zdravo Marijo, krunica (radosna otajstva, otajstva svjetla, žalosna otajstva i slavna otajstva).

Najpoznatiji blagdani Gospini: Marija Bogorodica (1. 1.), Velika Gospa ili uznesenje BDM na nebo (15. 8.); Bezgrešno začće BDM (8. 12.), Mala Gospa (8. 9.), ...

S A K R A M E N T I

Sakramenti su vidljivi znakovi nevidljive Božje milosti. Ustanovio ih je sve Isus Krist!

5 uvjeta da bi sakrament bio valjan i dopušten: djelitelj, primatelj, materija, forma i nakana. Krštenje, krizma i svećenički red mogu se primiti samo jednom u životu jer u duši primatelja ostavljaju neizbrisivi pečat Božje milosti. Svi se ostali sakramenti, uz razne uvjete, mogu primiti više puta u životu.

Ima ih 7:

- **Krštenje:** prvi i glavni sakrament u kome nam se briše istočni grijeh i svaki drugi grijeh učinjen do krštenja; daje posvetna milost, postajemo djeca Božja te braća i sestre. Može se krstiti na tri načina: vodom, krvlju i željom. Prima se jednom u životu jer ostavlja u duši neizbrisivi trag Božje milosti.
  - **Krizma:** sakrament u kome primamo puninu darova Duha Svetoga i postajemo punoljetni članovi Crkve. Darovi Duha Svetoga su: mudrost, razum, savjet, jakost, znanje, pobožnost i strah Božji). Redovito krizma biskup. Biskup može imenovati svećenike delegate koji mogu krizmati.
  - **Euharistija:** sakrament u kome pod prilikama kruha i vina primamo pravo Tijelo i Krv Isusa Krista. Sv. Misa je izvor i vrhunac sveukupna kršćaninova života i Crkve.
  - **Ispovijed:** sakrament u kome nam Bog preko svećenika oprašta grijehe. Svećenika veže ispovjedna tajna! Vidi pet uvjeta za dobru sv. Ispovijed!
  - **Bolesničko pomazanje:** sakrament u kome svećenik vjernika bolesnika maže bolesničkim uljem na čelu i na rukama. Ovaj sakrament se prima za zdravlje i tijela i duše i za vječni lijek. Može se primiti više puta u životu.
  - **Sveti red:** sakrament u kome pripravnik prima odgovarajuću vlast i milost, tj. dar Duha Svetoga: đakon za đakonsku službu, svećenik za svećeničku službu i biskup za biskupsku službu. Biskupski red ima puninu svetog reda. Biskup može sve sakramente podijeliti u svojoj biskupiji.
  - **Ženidba:** sakrament između slobodna muškarca i slobodne žene radi uzajamne ljubavi, rađanja i odgajanja djece. Crkvena ženidba je nerazrješiva. Traje do smrti jednog od supružnika. Poslije smrti jednog od supružnika, može se sklopiti nova ženidba.
- **Blagoslovine ili sakramentali** – ustanovila Crkva!!! Ne podjeljuju milost Duha Sv. na način kao sakramenti nego po molitvi Crkve pripremaju za primanje milosti.

C R K V A

Crkva je zajednica vjernika okupljenih oko Isusa Krista na čelu sa svetim ocem Papom.

3 stadija crkve: putujuća (mi na zemlji), trpeća (duše u čistilištu) i proslavljena (u nebu)

4 bitne oznake crkve: jedna, sveta, katolička i apostolska. (*vidi knjižicu 154 pitanje!*)

Rodendan crkve slavi se na DUHOVE – kao i njezino opće poslanje svim narodima.

3 bitna događaja za osnutak crkve:

1) *kad je Isus rekao Petru:* ti si Petre stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati...

2) *ustanova euharistije*-koja je izvor i središte Crkve i našeg kršćanskog života te

3) *Duhovi*- rođendan Crkve, kada je Uskrsli Krist poslao Duha Svetoga nad apostole i prve učenike da ih učvrsti u vjeri.

Apostoli (znači: poslanik, misionar, ambasador) – Isusovi učenici (danas biskupi). Bilo ih 12. Sv. Petar – prvi papa! Ivan, Jakov, Matej, Filip, Toma, Bartolomej, ŠimunTadej, Jakov Mlađi, **Biskupska konferencija**: skup biskupa jedne pokrajne/države, koji pripadaju jednom jeziku i zajednički rješavaju određene probleme u biskupijama. Kod nas imaju 2: Zagreb i Sarajevo.

Ekumenizam – pokret među krštenima da se sve crkve ujedine u jednu.

LITURGIJA U CRKVI

Slavljenje sakramenata zove se liturgija. Vrhunac liturgije je sv. Misa.

Liturgijske boje: bijela boja označava svetost i čistoću. Nosi se za spomendane svetaca koji nisu mučenici, za Božić, Uskrs i Gospine blagdane); **crvena** boja je boja mučeništva i ljubavi nosi se za Duhovi i spomendane svetaca mučenika); **ljubičasta** je boja pokore i o braćenja- (nosi se u vremenu došašća, korizme i za sprovode); **zelena** je boja kršćanske nade (nosi se u vrijeme kroz godinu).

Crkvena godina se dijeli na 5 dijelova: advent/došašće, božićno vrijeme, korizma, uskrsno vrijeme i vrijeme kroz godinu.

Crkvena godina započinje prvom nedjeljom došašća, a završava nedjeljom Krista Kralja (34. nedjeljom kroz godinu)

Došašće ili Advent – vrijeme priprave za Božić i traje 4 tjedna.

40 dana poslije Božića – blagdan Svijećnice ili Kalandore – Isus prikazan u hramu.

Javno djelovanje Isusovo započinje krštenjem od Ivana Krstitelja na rijeci Jordan kad je imao 30 godina.

Utjelovljenje (Blagovijest ili Navještenje Gospodinovo) – Bog postao čovjekom. 25. ožujka.

HIJERARHIJSKO USTROJSTVO CRKVE

Papa: vrhovni poglavar rimokatoličke Crkve.

2 istine za Papu: *primat/prvenstvo* (kao što je sv. Petar imao prvenstvo nad svim apostolima tako i papa ima prvenstvo nad svim biskupima, svećenicima i vjernicima u katoličkoj Crkvi) i *nepogrešivost/nezabludivost* (ex chatedra-kad papa donosi neku istinu iz područja vjere i morala tada mu je zajamčena pomoć Duha Svetoga).

Papa je **Kristov namjesnik** (jer je Isus živ u Crkvi) i **Petrov nasljednik** (jer je Petar umro)! Sadašnji papa se zove Franjo.

Papino ime se spominje u svakoj svetoj Misi da se istakne jedinstvo s čitavom Crkvom, a biskupovo ime da se istakne jedinstvo s mjesnom Crkvom tj. biskupijom.

Naša biskupija zove se MOSTARSKO-DUVANJSKA. Biskup joj je msgr. Ratko Perić. Mostarski biskup je trajni upravitelj i druge hercegovačke biskupije koja se zove i TREBINJSKO - MRKANSKA.

Zaštitnik Mostarsko-duvanjske biskupije je sv. Josip koji se slavi 19. 3., a trebinjsko-mrkanske sv. Mihovil (29. 9.).

BOG

Samo je jedan Bog u tri Božanske osobe: Otac, Sin i Duh Sveti. Božanske osobe jednim imenom zovu se PRESVETO TROJSTVO. BOG je Ljubav. Naučiti: Vjervanje, Anđeo Gospodnji, 6 istina katoličke vjere.

ISUS KRIST

Druga Božanska osoba (Sin Božji ili Riječ) se utjelovio i postao čovjekom. Kad se rodio kao Bog i kao čovjek dali smo mu ime Isus (Bog spašava). On je sebe rado nazivao Sin čovječji. Rodio se u Betlehemu, živio je u Nazaretu, umro u Jeruzalemu, raspet na Kalvariji. Živio je 33 godine, a tri zadnje godine je javno djelovao (propovijedao).

Isusov najuzvišeniji govor koji je izrekao na zemlji jest GOVOR NA GORI ili 8 BLAŽENSTAVA.

Što je Isus naučavao? Glavna poruka glasi: ISPUNILO SE VRIJEME; PRIBLIŽILO SE KRALJEVSTVO BOŽJE, OBRATITE SE I VJERUJTE EVANĐELJU!

Isusove prispodobe ili parabole – sličice iz svakidašnjeg života da pomoću njih razumiju nevidljivu duhovnu stvarnost. Ima ih preko 60. Najpoznatije su: o sijaču, o izgubljenom sinu, o okrutnom dužniku, o talentima, o milosrdnom Samarijancu, ...

Čudo – nadnaravni znak u naravnom svijetu: najpoznatija čudesa Isusova: 1.čudo: na svadbi u Kani Galilejskoj (voda u vino), vlastito uskrsnuće (najveće čudo), nahranio 5000 ljudi, 10 gubavaca, slijepac od rođenja, uskrsenje Lazarovo, ... Zašto čudesa: da očituje svoju božansku moć, da ljudima pomogne i da stoji iza svojih riječi!

Post i nemrs: post – jednom do sitosti jesti i dva puta pomalo (18-60 god.); nemrs – ne jesti meso i hranu kuhanu s mesom. (od 14. do konca života). Nemrs držimo u sve petke u godini, pogotovo u korizmene petke. Čista srijeda i veliki Petak – **obvezan post i nemrs!**

DUH SVETI

Duh Sveti je ljubav Oca i Sina. Duh Svet je poslao svojoj Crkvi Isus na dan Pedesetnice. Apostoli su primili 7 darova Duha Svetoga. Tako i krizmanici.

RAZNO

SAVJEST: Božji glas u nama koji nam govori što je dobro a što zlo!

ANĐELI: Božji glasnici nama ljudima! Vođa dobrih anđela=Mihael!

ARKANĐELI: Božji glasnici s posebnim zadatkom i djelom! 3 ARKANĐELA: GABRIJEL, MIHAEL I RAFAEL

VRAG: ĐAVAO/SOTONA – vođa LUCIFER

DUŠA: STVARA JE BOG U TRENUTKU ZAČEĆA. ONA JE POČELO ŽIVOTA I IMA 2 SVOJSTVA:RAZUM I SLOBODNU VOLJU.

ZAŠTO JE BOG STVORIO ČOVJEKA: DA GA LJUBI, ŠTUJE I TAKO U NEBO DOĐE!

Krepost – trajno nastojanje činiti dobro.

Grieh – najveće zlo. Teški grijeh je kada pri punoj svijesti, uz slobodan pristanak prekršimo Božju zapovijed u teškoj stvari.

Tri hrvatska sveca: Nikola Tavelić, Leopold Bogdan Mandić i Marko Križevčanin.

Blaženici: Augustin Kažotić, Ozana Kotorska, Gracija Kotorski, Marija Petković, Ivan Merz, Alojzije Stepinac, ...

Beatifikacija – proces proglašenja blaženim; **kanonizacija** – proces proglašenja svetim.

Redovnici – vjernici koji se posvećuju Bogu u zajednici da postignu savršenstvo ljubavi u služenju kraljevstvu Božjemu. 3 zavjeta: čistoća, siromaštvo i poslušnost!!!

Duša je besmrtna. Odmah poslije smrti ide pred Boga, na sud. Uskrsnuće tijela bit će o koncu vremena, na sudnji dan. Sudnji dan ili posljednji sud je dan uskrsnuća svih pravednika i nepravednika.

Raj i pakao su trajna stanja (ne mjesta), a **čistilište** je privremeno. Iz čistilišta SAMO u raj!!!

Tjelesna djela milosrđa

1. Gladna nahraniti.
2. Žedna napojiti.
3. Siromaha odjenuti.
4. Gosta (putnika) primiti.
5. Bolesna i utamničenika pohoditi.
6. Zarobljenike i prognanike (izbjeglice) pomagati.
7. Mrtva pokopati.

Duhovna djela milosrđa

1. Dvoumna savjetovati.
2. Neuka poučiti.
3. Grješnika ukoriti.
4. Žalosna i nevoljna utješiti.
5. Uvreda oprostiti.
6. Nepravdu strpljivo podnositi.
7. Za žive i mrtve Boga moliti.

MOLITVA KRUNICE

Radosna otajstva krunice:

(Mole se ponedjeljkom i subotom)

1. Koga si, Djevice, po Duhu Svetom začela.
2. Koga si, Djevice, Elizabeti u pohode nosila.
3. Koga si, Djevice, rodila.

4. Koga si, Djevice, u hramu prikazala.

5. Koga si, Djevice, u hramu našla.

Otajstva svjetla:

(Mole se četvrtkom)

1. Koji je na rijeci Jordanu kršten bio.

2. Koji nam se na svadbi u Kani objavio.

3. Koji nam je kraljevstvo Božje navijestio i na obraćenje nas pozvao.

4. Koji se na gori preobrazio i svoju nam slavu objavio.

5. Koji nam se u otajstvu euharistije darovao.

Žalosna otajstva krunice:

(Mole se utorkom i petkom)

1. Koji se za nas krvavim znojem znojio.

2. Koji je za nas bičevan bio.

3. Koji je za nas trnjem okrunjen bio.

4. Koji je za nas teški križ nosio.

5. Koji je za nas raspet bio.

Slavna otajstva krunice:

(Mole se srijedom i nedjeljom)

1. Koji je od mrtvih uskrsnuo.

2. Koji je na nebo uzašao.

3. Koji je Duha Svetoga poslao.

4. Koji je tebe, Djevice, na nebo uzeo.

5. Koji je tebe, Djevice, na nebu okrunio.

Naša župa je: Sv. Toma Apostol. To je onaj apostol koji je rekao da neće vjerovati u Uskrsloga Gospodina dok ne stavi svoj prst u njegove rane. No, kad je vidio Uskrsloga rekao je: Gospodin moj i Bog moj. Spomendan sv. Tome slavimo 3. srpnja. Umro je mučeničkom smrću. Toma" u aramejskom jeziku znači blizanac.

Grad Mostar ima 6 župa i posvećene su: Marija Majci Crkve (Katedrala); sv. Petar i Pavao (tamo gdje je samostan otaca franjevac); zatim 4 župe koje su posvećene četvorici evanđelista: sv. Ivan (Centar-Zalik); sv. Matej (Rudnik-Orlac); sv. Luka (Ilići) i sv. Marko(Cim) imaju zajedno crkvu Dobroga Pastira..